

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ РОСІЇ ТА УКРАЇНИ

ТАЛЬКО А. В.

Харків

На впровадження інновацій в туризмі впливає економічна ситуація в країні, соціальне становище населення, національне законодавство, а також міжурядові і міжнародні угоди. Тому мотиви і причини появи інновацій у туристській діяльності в кожній країні бувають різними. Однак для будь-якої країни є декілька характерних рис:

- ✦ зростаючі потреби населення у знайомстві з образом життя в інших регіонах і придбанні нових знань;
- ✦ насичення багатьох класичних і традиційних напрямів поїздок (дестинацій);
- ✦ небезпека втрати квоти ринку у візному туризмі;
- ✦ загострення конкуренції, зростання пропозицій стандартизованих глобальних продуктів;
- ✦ необхідність стримувати виїзд своїх громадян у зони, аналогічні за умовами регіонах своєї країни (природа, культура, клімат);
- ✦ перехід від економіки пропозиції до економіки попиту [3].

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що сьогодні впровадження інновацій у діяльність будь-якого туристичного підприємства є дуже важливим напрямом роботи організації і неможливе без аналізу як зовнішнього, так і внутрішнього середовища.

У зв'язку з цим *метою* даної статті є порівняльний аналіз інноваційних процесів у туристичній індустрії підприємств Росії та України.

Інноваційні процеси у туристичній індустрії Росії та України розглянуто в працях вітчизняних і закордонних дослідників, зокрема, О. В. Іванова, Я. Б. Базилюка, С. І. Архієреєва, Я. А. Жаліло, А. Г. Савченко, Ю. П. Морозова, А. К. Казанцевої, Н. Н. Малахової, Д. С. Ушакова та ін.

У рамках даного дослідження об'єктом для аналізу обрано інноваційні процеси в туристичній індустрії на прикладі туроператора «Капітал Тур» (Росія) і готеля «Рів'єра» (Україна).

Аналізуючи стан інноваційних процесів у Росії, можна сказати, що крім факторів зовнішнього середо-

вища, що впливають на інноваційні процеси в розвитку туристського бізнесу Росії, багато що залежить від внутрішнього середовища, а саме:

- ✦ політика і стратегія туристської компанії;
- ✦ беззастережна підтримка інноваційних ідей з боку керівництва;
- ✦ всебічне сприяння експериментів на всіх рівнях і у всіх підрозділах туристської компанії;
- ✦ використання мотиваційних систем, що включають різні форми заохочення творчої та інноваційної діяльності;
- ✦ необхідний рівень фінансових можливостей;
- ✦ розвинені комунікаційні системи;
- ✦ організаційно-технічна готовність до реалізації нововведення [1].

Одним із прикладів цілеспрямованої інноваційної діяльності може служити компанія «Капітал Тур», організована в середині 2003 р. «Капітал Тур» є туроператором, тому співпрацює з роздрібними компаніями. «Капітал Тур» заробляє, створюючи нові можливості для розвитку бізнесу своїх регіональних партнерів і навіть конкурентів.

Відмовившись від практики уповноважених агентств, «Капітал Тур» відкрив за межами Москви власні представництва (Новосибірськ, Єкатеринбург, Казань і Саратов), які забезпечують інформаційну і рекламну підтримку місцевих агентств, консультують їх з усіх питань продажів, організують навчальні програми. «Капітал Тур» активно використовує різні інновації.

На масових напрямках туризму із зарубіжними приймаючими структурами створюються спільні підприємства. У Туреччині створено таке підприємство з керуючою компанією по послугах онлайн-розміщення Hotelbeds, яке входить до групи First Choice Holidays PLC і має сильні позиції на всіх курортах країни. У результаті «Капітал Тур» отримав на ринку Туреччини значні конкурентні переваги: спеціальні тарифи, можливість оперативного збільшувати квоти місць, включати в пропозиції нові готелі [9].

Окрім нових можливостей у секторі масових поїздок, «Капітал Тур» забезпечує партнерам доступ до ще слабко освоєної в регіонах ніши ділового туризму. Це забезпечується шляхом підключення до міжнародної системи бронювання, здійснюваної Gullivers Travel

Агенсу за спеціальними тарифами, які, зазвичай, на 30 – 45% нижчі за тарифи, оголошених публічно. Особливу увагу звертає на себе спільний проект «Капітал Тур» до Транспортної клірингової палатою (ТКП). У жовтні 2004 р. «Капітал Тур» інтегрував свою базу даних у розподільну систему, через яку ТКП бронює квитки для перевезення пасажирів на 130 авіакомпаніях Росії і країн СНД. У результаті всі професійні компанії, що займаються продажем квитків, отримали доступ до продукту «Капітал Тур» у режимі реального часу. Мова йде про впровадження на російський ринок системи *complete travel service*, коли роздрібним компаніям пропонується повний спектр туристичного продукту – від бронювання перевезень до продажу пакета послуг [9].

Порівнюючи інноваційну діяльність у сфері туризму Росії з Україною, слід зазначити, що на сьогодні туризм для України є важливим чинником соціально-економічного розвитку як усередині держави, так і в зовнішньоекономічній діяльності.

У туристичній індустрії України інноваційна діяльність розвивається по трьох основних напрямках:

1. Впровадження інновацій (організаційні інновації), які пов'язані з розвитком підприємництва і туристичного бізнесу в системі та структурі управління, у тому числі реорганізацією, поглинанням конкуруючих суб'єктів на основі нової техніки та передових технологій, кадрової політики (оновлення та заміна кадрового складу, система підвищення кваліфікації, перепідготовка та стимулювання працівників), раціональної економічної та фінансової діяльності (впровадження нових форм обліку та звітності);

2. Маркетингові інновації, які дозволяють задовольнити потреби цільових споживачів, або привабити нових клієнтів;

3. Періодичні інновації (продуктові інновації), які спрямовані на зміну споживчих якостей туристичного продукту, його позиціонування на ринку [4].

Розглядаючи розвиток інноваційних процесів у туристичній індустрії України на прикладі готеля «Рів'єра» в м. Київ, слід зазначити, що готель впровадив багато інновацій за час своєї роботи з травня 2007 року. Це були як великі (за обсягом і масштабами впровадження і за обсягом затрачених на них коштів), так і невеличкі інновації (нововведення). Інновації були спрямовані як на внутрішню сферу готелю – працівники, так і на зовнішню – клієнти. Готель «Рів'єра» здійснив такі інновації:

- ✦ стимулювання персоналу (різноманітна велика система усіяких премій, надбавок за виконання плану, додаткові відпустки, ненормована кількість «перекурів» тощо);
- ✦ система вихідного дня, що є не у кожному готелі, до того ж з такою знижкою – усі номери –20%, використання електронних ключів-карток, для клієнта зручно і швидко, для готелю економічно і швидко їхня реєстрація-перепрограмування;
- ✦ запровадження «привітального» келиха шампанського;
- ✦ виконувальність практично любой забаганки клієнта;
- ✦ накопичувальні знижки для постійних клієнтів;
- ✦ використання літньої тераси для перегляду фут-

больних матчів (клієнтами готелю, а також людьми, які забронювали столик), за бокалом пива;

- ✦ реставрація-переробка частини номерного фонду з метою його поліпшення, тобто підвищенням категорійності номерів для зручності і задоволеності клієнтів готелю [8].

Самі ці нововведення дозволили готелю вийти на конкурентоспроможний рівень на ринку туристичних послуг і підвищити ефективність роботи та прибуток.

Підбиваючи підсумок, слід зазначити, що як Росія, так і Україна мають великі можливості для розвитку інновацій в країні, що забезпечить конкурентоспроможність як підприємству, так і державі ззагалі. Аналіз стану інноваційного розвитку в Україні і Росії на прикладі готеля «Рів'єра» (Україна) та туроператора «Капітал Тур» (Росія) підтверджує можливість та прагнення до розвитку інновацій у своїй діяльності. Порівняльний аналіз інноваційних процесів на прикладі українського та російського підприємств дав змогу побачити, що український готель «Рів'єра» робить акцент у інноваційній діяльності на внутрішньому середовищі, тобто увага нововведенням у діяльності готеля приділяється стимулюванню персоналу та «зацікавленню» клієнтів. Російський туроператор «Капітал Тур» розвиває інновації на зовнішньому рівні, роблячи, таким чином, туристичні послуги більш дешевшими і ефективнішими. Таким чином, українським підприємствам туристичної індустрії, розвиваючи інноваційну діяльність, слід приділяти більшої уваги саме розвитку нововведень на зовнішньому рівні. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Іванов В.** Актуальные проблемы формирования Российской инновационной системы.– М., 2002.
2. **Морозов Ю. П.** Методологические основы организации управления технологическими инновациями в условиях рыночных отношений/Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук.– Н. Новгород, 1997.
3. **Новиков В. С.** Инновации в туризме: учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. С. Новиков.– М.: Издательский центр «Академия», 2007.– 208 с.
4. Проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки України / Жаліло Я. А., Архієреєв С. І., Базиліук Я. Б. та ін.– К., 2006.
5. Проект Концепції розвитку національної інноваційної системи та план заходів на 2007 – 2008 роки щодо її реалізації, 2007р.
6. Проект Федерального Закона РФ «Об инновационной деятельности и государственной инновационной политике в Российской Федерации» // Инновации.– 1998.– № 2-3.– С. 32 – 38.
7. **Радіонова І. Ф.** Макроекономіка: теорія та політика: Підручник.– К.: Таксон, 2004.– 348 с.
8. **Севастьянова С. А.** Региональное планирование развития туризма и гостиничного хозяйства: учебное пособие / С. А. Севастьянова.– М.: КНОРУС, 2007.– 256 с.
9. <http://www.capital-tour.ru/> – Официальный сайт туристического оператора «Капитал Тур».